

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

OPRICHTER Dr J. R. BEVERSLUIS

Orgaan van de Nederlandsche Boschbouwvereniging

20e Jaargang

No. 3

Maart 1948

Oorspronkelijke Bijdragen

DE MATERIELE BETEKENIS VAN HET BOS ALS RECREATIE-OORD

door

Prof. A. TE WECHEL

Het is aan geen twijfel onderhevig, dat voor iedere ijverige werker een jaarlijkse vakantie, zoals niet onmisbaar, dan toch in hoge mate gewenst is. Het is daarbij niet onverschillig, hoe deze vakantie besteed wordt. Het gaat er om, dat de vakantie-ganger uit de dagelijkse sleur komt in een omgeving, die hem afleiding geeft en daardoor rust en tenslotte weer moed om opnieuw aan het werk te gaan en daaraan zijn volle energie te geven. De mogelijkheid om deze afleiding en rust te kunnen vinden is een zaak van algemeen volksbelang en het is overheidsplicht er voor te zorgen, dat er gelegenheid tot „recreatie” bestaat.

In ons land bestaan drie mogelijkheden voor zulk een recreatie. t.w. het strand, de plassen of het bos. Het strand trekt duizenden vakantie-gangers, geeft betrekkelijk weinig rust maar wel veel afleiding. De werkelijk rust behoevende vermoeide werker, zal daarom aan het strand niet vinden hetgeen hij meer of minder bewust in feite zoekt, de rust. Aan de plassen is het rustiger dan aan het strand, d.w.z. minder rumoerig, maar lichamelijk wordt van de zeilers, roeiers en zwemmers dikwijls zoveel verlangd, dat de vakantie-ganger veelal vermoeid in plaats van uitgerust, na de vakantie het werk zal hervatten. In het bos vindt de rustbehoevende werkelijk rust en voor hen, die belangstelling hebben voor de levende natuur is er overmaat van afwisseling. Dat zeer velen dit weten te waarden wordt bewezen door het feit, dat vele duizenden landgenoten gedurende de zomermaanden in of nabij de bossen voor korteren of langeren tijd een onderkomen zoeken.

In het vorige jaar verscheen een publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek getiteld: „Statistiek van het Vreemdelingenverkeer, zomerseizoen 1946”, waarin een poging wordt gedaan om een inzicht te krijgen in het vreemdelingenverkeer gedurende de zomer. Het is nog niet anders dan een voorlopig onderzoek, dat slechts betrekking heeft op Valkenburg (L.), Bergén (N.H.), Schoorl en de Waddeneilanden. De bedoeling is in 1948 de gegevens over de Veluwe mede in beschouwing te nemen en in de daarop volgende jaren ook van de overige vakantie-gebieden van ons land.

Valkenburg biedt bosrijk natuurschoon. Bergen en Schoorl eveneens, maar men mag aannemen, dat een deel van de zomergasten in deze plaat-

sen meer voelt voor de nabijheid van de zee dan voor het in die omgeving aanwezige bos. Voor Texel en Vlieland geldt dit evenzeer, vermoedelijk in nog sterkere mate, terwijl voor de andere drie eilanden mag worden verondersteld, dat strand en zee hier de doorslag hebben gegeven.

Volgens de zo juist genoemde publicatie bedroegen in de zomer van 1946:

	Het aantal reizigers	Het aantal overnachtingen
te Valkenburg	28159	168184
te Bergen	5443	97700
te Schoorl	1432	18802
te Texel	6261	59428
te Vlieland	2207	31635
te Terschelling	2187	31929
te Ameland	3453	30864
te Schiermonnikoog	2508	31083

Aannemende dat gemiddeld voor Bergen, Schoorl, Texel en Vlieland de helft van de gasten door het bos, de andere helft door de zee werd aangelokt, mogen we veronderstellen, dat in de besproken gebieden het volgende aantal zomergasten hun keuze op het bos hadden laten vallen:

	Aantal gasten	Aantal overnachtingen
Valkenburg	28159	168184
Bergen, Schoorl, Texel en Vlieland	7671	103782
	<hr/> 35830	<hr/> 271966

In dit zeer beperkte gebied, het uiterste zuiden van Limburg en het noordelijk deel van Noord-Holland vonden dus in de zomer van 1946 bijna 36000 Nederlanders een vakantieverblijf in het bos of althans in een bosrijke omgeving.

Ik laat verder alle psychische en sanitaire beschouwingen over deze vakantie achterwege en wens alleen de aandacht te vestigen op de financiële betekenis van het bos in recreatief opzicht.

Uit de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt, dat gemiddelde pensionprijs in Valkenburg ongeveer f 4.— heeft bedragen (f 3.95). Indien men dit zelfde bedrag aanneemt voor Bergen, Schoorl, Texel en Vlieland dan is dus aan pensioengeld betaald in de hier behandelde bosrijke plaatsen $271966 \times f 4.— = f 1087864.—$, d.w.z. ruim 1 miljoen gulden.

Niet slechts de pensionprijs werd door de gasten betaald, maar evenzeer werden andere uitgaven gedaan voor ontspanning en bevrediging van culinaire behoeften. Vermoedelijk mag men daarvoor een zelfde bedrag in rekening brengen als voor de eigenlijke verblijfkosten, zodat in totaal gerekend mag worden op ongeveer 2 miljoen gulden die in de zomervacantie van 1946 naar deze bosrijke streken werden gebracht.

Het is niet mogelijk uit deze cijfers af te leiden, hoeveel in het gehele land door vacatiegangers in de bosrijke streken wordt uitgegeven, maar wanneer men denkt aan het grote aantal zomergasten in Breda en elders

in Brabant, in de omgeving van Nijmegen, aan de Veluwezoom en op de Veluwe zelf, in de Achterhoek in Twente, in het Gooi en op de Utrechtse heuvelrug, dan is het duidelijk dat de totale uitgaven der zomergasten in en bij de Nederlandse bossen ettelijke malen 2 miljoen gulden zal bedragen. Het zou mij niet verwonderen indien later zal blijken, dat dit bedrag de 10 miljoen gulden dicht zal naderen. Overigens bedenke men, dat het niet alleen de pensiongasten zijn, die dit bedrag uitgeven maar evenzeer gelegenhedenbezoekers, zgn. dagjes-mensen.

Deze gelden behoeven dus niet naar het buitenland gebracht te worden, aangezien wij in eigen land nog over zoveel bos beschikken, dat aan een zeer groot aantal Nederlanders de gewenste vacantiërust in een bosrijke omgeving kan worden geboden. Hadden wij geen bos dan zou, althans in normale tijden, als de grenzen meer open zijn dan thans het geval is, een zeer belangrijk gedeelte van het genoemde bedrag naar het buitenland gebracht worden, waarvoor tenslotte goederen geleverd of diensten gepresteerd zouden moeten worden, die dan niet ons, maar wel het buitenland ten goede komen. Onder de tegenwoordige omstandigheden is het bosbezit oorzaak dat er minder vraag naar deviezen zal bestaan, dan het geval zou zijn indien allen, die behoefte hebben aan een vacantiëtijd in een bosrijke omgeving, zouden trachten buitenlandse valuta te krijgen voor een verblijf in het buitenland.

Dat dus jaarlijks ettelijke miljoenen op de buitenlandse uitgaven kunnen worden bespaard is het gevolg van de aanwezigheid van een behoorlijke uitgestrektheid bos binnen onze eigen landsgrenzen. Alleen al dit feit moet aanleiding zijn voor een streven naar de instandhouding van ons bosareaal en inderdaad bestaat dit streven reeds, maar de zekerheid, dat het bos werkelijk zal blijven bestaan in dezelfde of in grotere omvang dan thans, bestaat nog niet. Wel heeft men tijdelijke maatregelen kunnen treffen om devastatie te voorkomen maar onder normale omstandigheden in werkelijke vreedetijd zijn die bepalingen, in hun tegenwoordige vorm, niet te handhaven in ons vrije Nederland.

Van de 250.000 ha Nederlands bos behoren er 37.000 (15 %) aan de Staat, eveneens 37.000 (15%) aan gemeenten. Van deze 30% is het voortbestaan verzekerd. Van de ruim 13.000 ha (5,3%) bos van verenigingen en stichtingen van Algemeen Nut kan vrijwel hetzelfde gezegd worden. Anders staat het ten aanzien van de ruim 161.000 ha (65%) particulier bosbezit. Men kan in normale tijden de eigenaren niet dwingen hun bos in stand te houden indien zij het wensen op te ruimen om de grond op voordeliger wijze te gebruiken, tenzij een behoorlijke schadevergoeding in de vorm van subsidie en/of belastingverlaging daar tegenover komt te staan.

Wij kenden dergelijke tegemoetkomingen vóór de tweede wereldoorlog in de natuurschoonwet en in de belastingwetgeving (inkomstenbelasting). Gedurende en na de oorlog bestonden en bestaan nog bepalingen inzake de toekenning van subsidies en andere tegemoetkomingen. Daarnaast wordt echter het particuliere bosbezit wel zeer aan banden gelegd door kapverboden, maximum-prijzen en dergelijke. Dit zijn alle noodmaatregelen in verband met de tijdsomstandigheden waaronder wij leven, die echter op den duur niet zullen kunnen worden gehandhaafd. Geleidelijk, liefst spoedig, zullen nieuwe wettelijke bepalingen moeten worden uitgevaardigd, waardoor het particuliere bosbezit aantrekkelijk wordt ge-

maakt. Hierbij moge dan overwogen worden van welk een eminent belang de aanwezigheid van een voldoende uitgestrektheid bos binnen eigen landsgrenzen is, al ware het alleen voor het voortbestaan van een recreatie-mogelijkheid voor tienduizenden landgenoten. Alleen dit feit rechtvaardigt reeds een royale tegemoetkoming aan alle bosbezitters, die hun bos in stand houden niettegenstaande belangrijke winstderving of zelfs het leiden van verlies. De gemeenschap verrijkt zich ten koste van deze boscigenaren indien zij geen tegemoetkoming bij moeilijke omstandigheden zouden ontvangen. En zulks komt ons in hoge mate onbillijk voor! Ook hier rust op de Overheid de plicht voor bewezen diensten te betalen. En het doen voortbestaan van het bos is in zeer vele gevallen inderdaad een dienst die aan de gemeenschap wordt bewezen. Zelfs een zeer belangrijke dienst!

Tot slot moge nog even een vergelijking volgen tussen de bedragen, die het bos als recreatie-oord „opbrengt” en de waarde van de jaarlijkse houtoogst uit de Nederlandse bossen.

In het kapjaar 1946/47 werden kapvergunningen uitgegeven voor 229612 m³ hout en werden bovendien nog 76435 m³ geveld voor eigen gebruik, rechtstreekse verkoop aan landbouwers enz., tezamen 306047 m³. De gemiddelde verkoopprijs, loco-bos, laat zich berekenen op ongeveer f 31.70 per m³. De verkoopwaarde van de jaarkap bedraagt dan f 9.701590.— of rond 10 miljoen gulden. Wel heel toevallig vind ik hier een bedrag van ongeveer dezelfde grootte als bij het recreatie-voordeel.

Ook van deze houtopbrengst kan men zeggen dat, als die er niet geweest was door het ontbreken van bos, voor f 10.000.000 meer hout uit het buitenland had moeten worden ingevoerd, waarvoor Nederland tegenprestaties had moeten verrichten.

De recreatie-mogelijkheid en de houtproductie van onze Nederlandse bossen vertegenwoordigen dus tezamen jaarlijks een bedrag van f 20.000.000.—

Het is goed dit bedrag in beschouwing te nemen, wanneer men zich een idee wil vormen over de commerciële betekenis van het bos. Men behoort daarbij echter wel te bedenken, dat, wat de geldelijke opbrengst van het geoogste hout betreft, daaruit geen conclusies getrokken mogen worden over de rentabiliteit van het Nederlandse bosbedrijf, aangezien de winningskosten (productiekosten) buiten bespreking bleven.